

Mer politik!

»villrådighet och valhänthet i kyrkoråden«

Kyrkoherden suckade. Reparationen av kyrkogårdsarbetarnas hus engagerade kyrkorådet betydligt mer än uppdateringen av församlingsinstruktionen. Och många har suckat över det man sett som kyrkans överdimensionerade organisation. Utifrån modernitetens effektivitetsmått så räknas det på hur många förtroendevalda som går på varje anställd.

Vid en titt i matrikel för 2008 läser jag att det i januari detta år fanns arton församlingar som bestod av mindre än etthundra personer. Trettiosex församlingar hade 30 000 kyrkotillhöriga, eller mer. Vi har ett sätt att organisera Svenska kyrkan som inte är enhetligt, med ett tämligen lokalt anpassat sätt att organisera. I den meningen går Svenska kyrkan, med styrelser som inte alltid vill ägna sig åt politisk styrning, dåligt i takt med tidens sätt att tänka rationella och självständiga organisationer.

Men det ska vi ändra på! I både städer och byar väntar nu församlingssammanläggningar. Skälen för detta är rationella. Motiven och kraven är framför allt relaterade till arbetsorganisationen och rationaliseringar. En kyrkoherde ska klara allt från begravningspastorater till systematiskt arbetsmiljöarbete, förutom att predika och försvara människovärdet i de lokala debatterna. En kyrkoherde som ska ta rodret behöver därför en professionell kanslichef och andra administrativa resurser, och en församling stor nog med kyrkoavgiftsbetalande som kan bära detta. Dessutom ställer kyrkan egna krav: konfirmandarbetet ska ske enligt riktlinjerna med pedagogisk kompetens, det diakonala arbetet ska matcha lokalsamhällets behov etcetra, etcetra

Så vad händer då i kyrkoråden? När kommunerna lades samman på 50- och 70-talet talades om ett demokratiskt underskott. Färre skulle besluta om mer. Lokalpolitik blev partipolitik.

Om man betraktar organisationer i allmänhet så består de i princip av två delar, eller funktioner. En ideologisk del. Och en handlingsinriktad. Den ideologiska är tänkt att återspegla den mångfald av åsikter som samhället rymmer, och på denna grund "producera" beslut. Den handlingsinriktade ska använda or-

ganisationens resurser för att åstadkomma något dvs. stå för handling. De två delarna ska länkas ihop. Nu är det inte så enkelt att det är styrelsen som är ideologisk och arbetsorganisationen handlingsinriktad. I synnerhet inte i en församling. I små kommuner eller församlingar kan det vara så att den närhet och kunskap som finns i det lokala sammanhanget skapar handlingsinriktade styrelser och kyrkoråd, såsom nämndes inledningsvis. Men ju större enheter, ju mer läggs ansvaret för handling på arbetsorganisationen som då dessutom kan specialisera sig. Det tidigare handlingsinriktade kyrkorådet måste då bli mer ideologiskt, och försöka bli det utifrån sina politiska program och grundvärden. För det är ju de förtroendevaldas roll att representera skilda ideologiska ståndpunkter, det är ju det som motiverar deras existens. Och den arbetsorganisation som i Svenska kyrkan är väl så ideologisk, tänks i en målrationell organisationsmodell byråkratiskt effektuera av styrelsen beslutade mål.

Där diskussion, beslutsfattande och handling i det mer nära sammanhanget lättare hölls samman, kan den ideologiska diskussionen och beslutsfattandet i den större organisationen löskopplas från den instans som ska stå för aktionen. Proffsen vet ju ändå bäst! Det här skapar lätt villrådighet och valhänthet i kyrkoråden. Vad ska man egentligen ta beslut om? Hur översätter man ideologier (observera i pluralis) till handling? Vilka redskap står till buds? Hur vet styrelsen att beslut genomförs? När vi dessutom har en normativ diskussion om att kyrkoråden inte ska vara partipolitiska måste dom ju ändå vara politiska i meningen ideologiska. För det är den uppgiften som återstår när hängrännorna är fixade, nya kantorn anställd och offertern på grusgången antagen. I dessa församlingssammanläggningarnas tidevarv kommer receptet "färre förtroendevalda" inte omedelbart göra Svenska kyrkan "effektivare".

STIG LINDE

